

Sveriges export- och investeringsstrategi

Anna Hallberg
Anna Hallberg
Utrikeshandelsminister

Ibrahim Baylan
Ibrahim Baylan
Näringsminister

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Exportstrategin har gett resultat	8
Omvärlden har förändrats	11
– Nya utmaningar för global handel	11
– Hållbarhet och Agenda 2030	11
Nya initiativ	14
– Plattform för internationellt hållbart företagande	14
– En jämställd handelspolitik	14
Hela landet ska växa	15
En utvecklad export- och investeringsstrategi för jobb i hela landet med fokus på hållbarhet	16
<hr/>	
Fem strategiska målsättningar	18
1. Sveriges export ska öka, både i absoluta tal och som andel av BNP	19
2. Fler små och medelstora företag ska exportera	23
3. Sverige ska vara pådrivande för en fri, hållbar och rättvis internationell handel	25
4. Sveriges innovationsledarskap ska användas för att stärka näringslivets exportförmåga och internationella konkurrenskraft	27
5. Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar, kompetens, talanger och besökare ska öka	29
<hr/>	

Som första nordeuropeiska land stod Sverige som partnerland till Hannovermässan 2019 – världens största industrimässa.

MAX IV-laboratoriet utanför Lund har världens starkaste synkrotronljuskälla för material- och livsvetenskaplig forskning. I anslutning till MAX IV pågår uppförandet av European Spallation Source (ESS), ett av de största och mest högprioriterade forskningsinfrastrukturprojekten i Europa.

Sammanfattning

Regeringen och samarbetspartierna enades i januariavtalet om att en exportsatsning ska genomföras för fler jobb i hela landet och att den befintliga exportstrategin ska utvecklas med fokus på ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Sveriges exportstrategi som beslutades av regeringen 2015 var ett svar på fem utmaningar som den svenska utrikeshandeln och näringslivets internationalisering stod inför. Insatser har sedan dess genomförts inom 22 områden och med goda resultat. Den tidigare svaga exportutvecklingen har vänt, även till tillväxtmarknaderna där en stor del av den framtida tillväxten förväntas. Omvärlden har dock förändrats sedan 2015. Hoten mot frihandeln har skärpts liksom konkurrensen om stora upphandlingar och investeringar. De globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 och Parisavtalet om klimatutmaningen har skapat nya möjligheter för svenska företag att bidra till omställningen. För att export- och investeringsfrämjandet ska ge största möjliga nytta för företagande och sysselsättning i hela landet krävs även fortsättningsvis en samlad strategisk ansats.

För att möta de nya utmaningarna i omvärlden som påverkar såväl förutsättningarna för global handel som skapar möjligheter för näringslivets internationalisering, har fem strategiska målsättningar formulerats som ska vara vägledande för den utvecklade export- och investeringsstrategin:

1. Sveriges export ska öka, både i absoluta tal och som andel av BNP
2. Fler små och medelstora företag ska exportera
3. Sverige ska vara pådrivande för en fri, hållbar och rättvis internationell handel
4. Sveriges innovationsledarskap ska användas för att stärka näringslivets exportförmåga och internationella konkurrenskraft
5. Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar, kompetens, talanger och besökare ska öka

De påbörjade insatserna ses över och kompletteras med nya. Insatser ska vara uppföljningsbara och effektutvärderas regelmässigt. Det regionala exportfrämjandet för små och medelstora företag för-

bättras. Team Sweden-samarbetet utvecklas i dialog med näringslivet, berörda myndigheter, fackföreningsrörelsen och regionala aktörer. Sverige ska verka för att WTO stärks och moderniseras. EU:s inre marknad måste fortsatt utvecklas och fördjupas, och en välfungerande inre marknad är en huvudprioritering i EU-arbetet. Hållbarhetskrav bör finnas i upphandlingar som finansieras med svenska biståndsmedel senast 2030. Den svenska närvaron på tillväxtmarknader ökas. Främjandet av utländska investeringar förbättras och gjorda investeringar följs upp mer effektivt. Arbetet med att vinna stora strategiska affärer vässas ytterligare. Utländska totalentreprenörer bearbetas för att välja svenska underleverantörer. Införandet av ett särskilt uppehållstillstånd för högkvalificerad arbetskraft utreds. Riktade satsningar görs för talangattraktion och besöksnäringen. Strategin ska bidra till de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 och till uppfyllandet av Parisavtalet. Denna strategi bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Inledning

Sveriges exportstrategi beslutades av regeringen i september 2015¹ efter en dialog med näringslivet. Strategin utgjorde svaret på fem utmaningar för det svenska näringslivets internationalisering:

- Svensk export måste i högre utsträckning nå tillväxtmarknaderna
- Fler små och medelstora företag måste kunna, våga och vilja exportera
- Svenska varor, tjänster och system måste nå ännu högre upp i förädlingskedjan
- Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar, turister och talanger måste öka
- Den globala handeln måste hållas öppen

I strategin konstaterades att den svenska exporten var mycket betydelsefull och utgjorde nära 45 procent av BNP, men att dess återhämtning efter finanskrisen 2008–09 hade varit svag. Konsumtionen hade ersatt exporten som draglok för BNP-tillväxten och Sverige hade förlorat marknadsandelar till omvärlden, särskilt på de nya tillväxtmarknaderna i Asien. Det var angeläget att vända denna trend och regeringen lade därför i strategin ut kursen för främjandet av exporten, Sverige-bilden, utländsk turism och utländska investeringar men även handelspolitiken inom och utanför EU. Kopplingar gjordes även till satsningarna inom innovations- och näringspolitiken samt andra relevanta strategier och handlingsplaner.

¹ Regeringens exportstrategi (Skr. 2015/16:48)

I Sveriges exportstrategi lanserades totalt runt 70 nya insatser inom 22 insatsområden vilka med några få undantag har genomförts. För genomförandet anslög regeringen nära 800 miljoner kronor över åren 2015–2019.

Under framtagandet av Sveriges exportstrategi framfördes det, särskilt av näringslivet, att det offentliga stödet för företagets internationella handel var bra, men att det var svårt att hitta rätt bland alla aktörer med delvis överlappande tjänster. Samordningen mellan statliga myndigheter, bolag och andra upplevdes vara bristfällig. Strategin innehöll därför flera insatser för att förbättra samordningen. Team Sweden skapades som ett forum för samordning och kraftsamling av resurser på nationell nivå och i utlandet. Regionala exportcentrum inrättades i alla svenska län med deltagande av statliga myndigheter och bolag, regionalt utvecklingsansvariga samt andra regionala och lokala aktörer. Samtidigt skapades en samlad ingång till information om det offentliga utbudet av export- och internationaliseringsstöd på www.verksam.se.

Den svenska närvaron på tillväxtmarknaderna stärktes i form av nya ambassader och generalkonsulat i Filippinerna, Peru, Tunisien och New York. Business Sweden-kontor öppnades bland annat i Filippinerna, Iran och Singapore.

Små och medelstora företag identifierades som särskilt viktiga eftersom de hade störst outnyttjad

potential att öka sin export och sysselsättning. Därför ökades antalet regionala exportrådgivare inom Business Sweden och en informationskampanj gjordes för att uppmuntra små och medelstora företag till ökad export. Rådgivningen om e-handel byggdes ut. Exportkreditnämnden (EKN), Almi Företagspartner (Almi) och AB Svensk Exportkredit (SEK) uppmanades att i högre grad vända sig till små och medelstora företag med finansieringserbjudanden för att underlätta export. Ett särskilt program för att stötta startup-företagens internationalisering skapades.

Arbetet för att vinna stora och strategiska affärer har utvecklats och visat prov på styrkan i Team Sweden-samordningen. Resultatet av denna nya satsning har hittills genererat affärer till ett svenskt värde av 12 miljarder kronor. Satsningarna på att vinna upphandlingar i FN och andra internationella organisationer har intensifierats. En ansats har utvecklats för bredare relationer och ökade synergier mellan politikområden, bl.a. för att bygga vidare på de relationer som skapats inom utvecklings-samarbetet. En möjlighet att finansiera projektförberedande studier för projekt av intresse för svenska exportföretag har skapats.

Inom handelspolitiken har förhandlingarna fortsatt om nya handelsavtal i WTO och i bilaterala och regionala frihandelsavtal. En kartläggning av handelshinder på de viktigaste marknaderna har

Under sommarmånaderna kan de många soltimmarna i norra Sverige utnyttjas till att producera förnybar energi.

gjorts. Importen och exporten har underlättats, till exempel genom ökad digitalisering av tulldokument. Arbetet för att underlätta personrörligheten över gränserna har fortsatt. Sverige har kunnat ta ledarrollen i flera grupper som utarbetar nya standarder för varor och tjänster.

Arbetet med Sverige-bilden i utlandet utvecklades. Flera initiativ har lyft fram de kulturella och kreativa näringarnas betydelse. Nya satsningar gjordes på turismfrämjande i Kina och Indien. Främjan-

det av utländska investeringar och marknadsföringen av Sverige som studienation gavs ökade resurser. En satsning för att öka intresset i utlandet för svensk design, mode och arkitektur har gjorts. Ett arbete har pågått för att Sverige ska locka stora internationella evenemang.

Parallellt med exportstrategin tog regeringen fram en handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter samt en uppdaterad politik för hållbart företagande. Det svenska näringslivet upp-

muntrades att verka även i länder med svag lagstiftning till skydd för mänskliga rättigheter. Regeringens tydliga förväntan var dock att företagen aktiva i dessa länder respekterade mänskliga rättigheter och följde internationellt accepterade instrument gällande miljö, arbetsvillkor och antikorrupktion. Företagande och respekt för mänskliga rättigheter går hand i hand och utgör en viktig del av en aktiv politik för hållbart företagande. Hållbart företagande spelar därför en viktig roll i såväl handelspolitiken som exportfrämjandet.

Exportstrategin har gett resultat

Efter fyra år med exportstrategin har en negativ trend för den svenska exporten brutits. Utvecklingen för var och en av exportstrategins målindikatorer framgår i tabellen till höger. Ökningarna har fått stöd av en global stark konjunktur och den svenska kronans kursutveckling. Exporten av varor har ökat med nära 30 procent, och tjänsteexporten med runt 20 procent. För första gången sker också en ökning av exporten från alla Sveriges län. De samlade utländska direktinvesteringarna i Sverige har ökat med 15 procent, och antalet utländska besökare har ökat med över 25 procent. Talangattraktionen, mätt i form av antalet arbetstillstånd för utländska specialstyrken, har ökat med 65 procent. Sverige ligger på andra plats på OECD:s lista över länders förmåga att attrahera talanger.

Andelen exporterande företag har varit stabilt medan antalet svenska företag som deltar i den globala ekonomin har ökat. En effektstudie visar att små och medelstora företag som utnyttjat Business Swedens exportfrämjande tjänster ökat sin export, omsättning och personal mer än andra jämförbara företag.

Marknadsandelarna för den globala varuexporten har minskat för flertalet länder, men för Sverige har de ökat de senaste åren. Exportökningen beror i hög grad på en stark investeringskonjunktur i Europa och en ökad efterfrågan på svenska verkstadsprodukter. Exporten till tillväxtmarknaderna i Asien har ökat ännu snabbare. Sveriges export till Indien och Kina har nästan fördubblats på tio år. Kina är nu Sveriges åttonde

största exportmarknad och exporten ökade med 15 procent under 2018.

Inom ramen för Team Sweden har regeringen fört en löpande dialog med näringsliv, myndigheter, regioner och fackföreningsrörelsen om exportstrategin och dess genomförande.

Intrycket är att strategin och dess insatser har bidragit till den positiva utvecklingen för den svenska exporten och näringslivets internationalisering. I dialogen om exportstrategins framtid har konsultationer genomförts med samma parter. Den vanligaste synpunkten har varit att satsningarna överlag har varit bra och meningsfulla men att det behövs långsiktiga förutsättningar att fortsätta arbetet.

Mål och indikator	Enhet	Förändring	
		2018/2017	2018/2014
Mål 1: "öka exporten, både i absoluta tal och som andel av BNP"			
Varuexport	Procent (löpande priser)	10	28
Tjänsteexport inkl. turism	Procent (löpande priser)	2	23
Export som andel av BNP	Procentenheter (fasta priser)	0,7	1,8
Mål 2: "öka Sveriges attraktionskraft för investeringar, kompetens och turister"			
Utländska direktinvesteringar i Sverige	Procent	-1	15
Antalet inresande studenter	Procent (läsåår)	5	16
Antalet beviljade arbetstillstånd för kvalificerade yrken	Procent	17	65
Antalet gästnätter av utl. medborgare	Procent	7	26
Mål 3: "öka andelen exporterande företag"			
Andel exporterande företag	Procentenheter	-0,4	-0,9
Antal exporterande företag	Procent	0,8	3,6
Antal "nya" exportföretag	Antal	6 254	
Mål 4: "öka deltagande av svenska företag i den globala ekonomin"			
Antal företag med export och/eller import	Procent	3,3	15
Antal svenska koncerner med dotterbolag i utlandet	Procent (2017/2016)	-0,5	
Antal utlandsägda dotterbolag i Sverige	Procent (2018/2017)	1,4	

■ Förändring lika med eller större än +1,0% ■ Förändring inom spannet +/- 1,0%

Källa: SCB, Tillväxtanalys, Tillväxtverket, Migrationsverket

Nära 30 procent av Sveriges utrikeshandel passerar Göteborgs hamn. Hamnen bedriver ett miljöarbete som bland annat innefattar rabatter till fartyg som håller hög miljöprestanda.

Omvärlden har förändrats

Nya utmaningar för global handel

Omvärldsförändringarna har fortsatt sedan Sveriges exportstrategi lades fram för fyra år sedan. Marknaden har fortsatt blivit alltmer global, vilket har ökat det internationella beroendet. Exportens, men även importens, betydelse för svensk ekonomi kan därför förväntas fortsätta att öka. Underleverantörer bearbetar och förädlar i allt större utsträckning produkter till färdiga konsumentprodukter i globala värdekedjor. Tjänstefieringen av ekonomin ökar i takt med att industriella sektorer digitaliseras och automatiseras. Många av tjänsterna förutsätter även att fysiska personer rör sig över gränser för att utföra dem.

Sveriges välstånd är beroende av en fri och öppen världshandel, men hoten mot frihandeln har blivit större. Geopolitiska intressen slår igenom i högre grad i handelspolitiken. En ökad protektionism, tilltagande handelskonflikter mellan Kina och USA och oklarheterna kring det brittiska utträdet ur EU gör att företagen upplever en ökad politisk risk kring utrikeshandel och gränsöverskridande investeringar. Stora regionala marknader konkurrerar om rollen som global normskapare för att sätta spelreglerna. I frånvaro av internationella handelsavtal används standarder som ett verktyg för att ge inhemska företag konkurrensfördelar internationellt.

Trots att EU:s inre marknad är Sveriges hemmamarknad finns onödiga hinder för fri rörlighet

för varor och tjänster kvar som hämmar Sveriges och EU:s tillväxtpotentialer. Faktum är att EU tappar andelar av världshandeln och för att EU ska behålla och vässa sin internationella konkurrenskraft, måste den inre marknaden fortsätta att anpassas till nya förutsättningar och en föränderlig värld. En fördjupad och välfungerande inre marknad är viktigt för att säkra EU:s internationella konkurrenskraft. Inre marknadsarbetet bör därför även fortsättningsvis utgöra en av kommissionens huvudprioriteringar. EU bör fortsatt ha en öppen handels- och investeringspolitik gentemot omvärlden. Det innebär att den inre marknads regelverk behöver så långt som möjligt vara globalt anpassat. Regelverk och strategier för den inre marknaden bör i större utsträckning samordnas med den yttre handelspolitiken.

Den globala konkurrensen om de mest attraktiva investeringarna är hård. Den digitala utvecklingen skapar både utmaningar och möjligheter. Konkurrensen skärps från nya teknologiskt avancerade länder, inte minst i Asien. Det är också där den största delen av den globala ekonomiska tillväxten förväntas. I dessa länder finns växande befolkningar som lever allt längre och efterfrågar högre välstånd och bättre välfärd. Betydelsen av dessa marknader för svensk handel förväntas fortsätta att öka.

Hållbarhet och Agenda 2030

I december 2015 enades världens länder om Parisavtalet, ett klimat-

avtal som binder alla länder. År 2018 rapporterade FN:s klimatpanel att de globala utsläppen inte minskat, samtidigt som det krävs en minskning med 45 procent av de globala koldioxidutsläppen till 2030 om målet att hejda ökningen vid 1,5 grader ska nås. Genom handel kan den globala miljöpåverkan minska, hållbar konsumtion stärkas och den cirkulära ekonomin utvecklas.

Sverige ska vara ett ledande land i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets ambitiösa målsättningar. Riksdagen har bland annat antagit ett klimatpolitiskt ramverk inklusive en klimatlag som fastställer att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Det är också regeringens ambition att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Mycket arbete återstår för att uppnå klimatmålen och ambitionen om fossilfrihet, men Sverige ligger i framkant med exempelvis en hög andel förnybara drivmedel i transportsektorn och innovativa lösningar för fossilfritt jordbruk och fossilfri stålproduktion. Omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi behövs för att nå klimatmålen, samtidigt som den kan stärka konkurrenskraften och bidra till att skapa nya jobb. Den globala omställningen mot hållbarhetsmålen förutsätter den privata sektorns medverkan. Svenska företag ligger redan idag långt framme. Stora investeringar kommer att behövas vilket skapar nya affärsmöjligheter för svenska exportföretag.

Mellan 2015 och 2018 ökade antalet elbilar i trafik i Sverige med cirka 250 procent².

Att reparera klädesplagg istället för att slänga dem adderar livslängd. I januari 2017 sänktes momsen från 25 till 12 procent på mindre reparationer.

OECD rapporterade år 2018 att den stadiga ökningen av kvinnor på arbetsmarknaden förklarar 10–20 procent av Nordens BNP-tillväxt per capita under de senaste 40–50 åren.

2) Fordon 2018, Trafikanalys.

Vid FN:s toppmöte i september 2015 antog världens stats- och regeringschefer Agenda 2030 med sju globala mål för hållbar utveckling. De sju globala målen är integrerade och odelbara samt balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Alla aktörer i samhället behöver bidra till att uppnå dem. Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030, vilket då även omfattar hur näringslivets innovativa förmåga, kärnverksamhet och affärsmodeller bäst kan bidra. Svenska företag vill och kan bidra till ökad ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet globalt.

Handel, investeringar och ekonomisk tillväxt har varit avgörande för att mer än en miljard människor lyfts ur fattigdom sedan 1981. Genom att bidra till globala förutsättningar för en inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling bidrar även Sveriges utvecklingssamarbete till bättre förutsättningar för ett ömsesidigt handelsutbyte. I Sveriges partnerländer inom utvecklingssamarbetet skapas synergier med andra politikområden för att bygga bredare relationer också baserade på bl.a. handel.

Investeringar i hållbar infrastruktur behöver öka. Regeringen avser att tillsätta en elektrifieringskommission för att påskynda arbetet med elektrifiering av de tunga vägtransporterna och transportsektorn som helhet. Inom ramen för hållbara innovationer på trans-

portområdet har uppkopplade, delade, automatiserade och eldrivna fordon – liksom produkter och tjänster kopplat till elvägssystem – potential att exporteras. Att ta tillvara de möjligheter digitalisering ger skapar förutsättningar för hållbar tillväxt och god konkurrenskraft. Sverige kan bidra genom en utökad satsning på systemexport som även omfattar affärer för konsortier eller kluster av svenska underleverantörer, konsulter och innovativa startup- och scaleupföretag.

Hållbar produktion är en förutsättning för hållbar konsumtion och nödvändig för att nå det globala klimatmålet. På så sätt kan näringslivet bidra till såväl Parisavtalet som det nationella miljömålsarbetet och de globala målen i Agenda 2030. Många svenska konsumenter ställer i ökande grad krav på socialt ansvarstagande, god arbetsrätt och att produkter ska vara säkra från ett hälso- och miljöperspektiv.

Sveriges nästan helt fossilfria elproduktion ger förutsättningar att producera produkter med lägre koldioxidavtryck än motsvarigheter från länder med en mer fossilbaserad energimix. Genom att exportera dessa produkter bidrar svenska företag till klimatomställningen. Svenska företag exporterar i hög utsträckning även produkter och tjänster som i sig själva bidrar till minskade utsläpp och ökad miljönytta, till exempel genom mer resurseffektiva produktionsmodeller och produkter under strikta regelverk för såväl miljö

som hälsa. På detta sätt bidrar näringslivet till såväl Parisavtalet som det nationella miljömålsarbetet och FN:s Agenda 2030.

Skogen ger oss hållbara lösningar på viktiga samhällsfrågor. Den står för avgörande klimatsmarta alternativ för att minska användningen av fossila råvaror och skapar fler jobb i hela landet. Efterfrågan på skogens hållbara lösningar förväntas öka. Betydelsen av export av varor och tjänster från skogen och tjänster för jobbskapande i hela landet är avsevärd eftersom flera svenska små och medelstora företag har potential att växa på tillväxtmarknader.

Genom att driva frågan om hållbar upphandling kan Sverige främja en hävstång för ökad ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet globalt. Potentialen är mycket stor. Världens samlade offentliga upphandlingar motsvarar 10–15 procent av världens BNP. Upphandlingsprocesser med tydligare hållbarhetskriterier skulle gynna svenska företag eftersom de ofta erbjuder lösningar som är miljömässiga och konkurrenskraftiga ur ett livscykelperspektiv.

Social utveckling är en viktig del av Agenda 2030. Välfärdssektorn är en starkt växande del av exporten och uppgår till mer än 100 miljarder kronor årligen. Potentialen är mycket stor när stora delar av världen bygger upp och ut sina välfärdssystem.

Nya initiativ

Plattform för internationellt hållbart företagande

Hållbarhet utgör en hörnsten i Sveriges handelsfrämjande. En stärkt plattform för internationellt hållbart företagande har utarbetats parallellt med utvecklingen av export- och investeringsstrategin. Plattformen tar sin utgångspunkt i ett handelsfrämjande som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart. Plattformen bygger vidare på de ramverk som antagits, tidigare skrivelse till riksdagen, handlingsplanen för företag och mänskliga rättigheter och den utvärdering som gjorts av Statskontoret. Regeringen har en tydlig förväntan på att svenska företag följer internationella riktlinjer i vilka bland annat analyser av tillbörlig aktsamhet, s.k. due diligence, ingår. Därtill att exporterande och importerande företag hanterar risker relaterade till mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, klimat och korruption. Alla dessa är viktiga utmaningar i Agenda 2030.

I Agenda 2030 understryks näringslivets ansvar även för klimatutmaningen och att näringslivet är en nyckel för att hållbarhetsmålen ska nås. Klimatfrågan fungerar som en katalysator för en omfattande omställning i samhället. I företagen vidgas hållbarhetsbegreppet från att tidigare handla om sin egen direkta påverkan på

miljö och mänskliga rättigheter till att även omfatta klimatutmaningen. I plattformen ges därför en uppdatering av den intensiva politikutveckling som sker inom hållbart företagande, bland annat i OECD, FN, EU, Global Compact, Global Reporting Initiative samt av de prioriteringar som regeringen driver.

Hållbart företagande skapar konkurrensfördelar för svenskt näringsliv och bidrar till att hitta lösningar på de utmaningar världen står inför. Hållbara företag bidrar även till bilden av Sverige i utlandet som i sin tur lägger grunden för nya affärsmöjligheter. Hållbart företagande är även en central del i ägarstyrningen av de statligt ägda bolagen.

En jämställd handelspolitik

Att utnyttja hela resursbasen och hela den nationella arbetskraften är avgörande för Sveriges hållbara ekonomiska tillväxt och en sundare konkurrens. Här går de nordiska länderna före. OECD rapporterade år 2018 att den stadiga ökningen av kvinnor på arbetsmarknaden förklarar 10–20 procent av Nordens BNP-tillväxt per capita under de senaste 40–50 åren. Nästan tre av fyra kvinnor i Norden förvärvsarbetar, vilket gör Norden till den mest jämställda regionen i världen.

Jämställdhet samt alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är en grundpelare i genomförandet av Agenda 2030.

En handelspolitik som får lika positiv effekt för kvinnor som för män är en självklarhet. Sverige ses som en föregångare genom den feministiska politiken och synen på jämställdhet. Det är därför viktigt att Sverige driver på arbetet i WTO och i EU:s frihandelsavtal så att dessa ger positiva effekter för kvinnor på samma sätt som för män.

I augusti 2019 presenterade regeringen den feministiska handelspolitiken och de sex fokusområden inom vilka arbetet nu växlas upp: handelsavtal, internationella standarder, inre marknaden, främjandearbetet, låginkomstländer och utvecklingssamarbetet samt statistik. I främjandet av svenska företags internationella affärer strävar regeringen efter att affärsdelegationer i så hög grad som möjligt ska vara jämställda och att Sverige vid seminarier, mässor och andra handelsfrämjande sammanhang företräds av bägge könen.

Hela landet ska växa

HELA SVERIGE EXPORTERAR

I takt med den ökade globaliseringen påverkas allt fler av de förändringar som sker i vår omvärld. Konsekvenserna av en försvårad internationell handel och begränsningar i flödet av varor, personer och kapital i dag påverkar människor och jobb i hela landet. Samtidigt skapar den snabba tekniska utvecklingen och digitaliseringen möjligheter även för små företag att internationaliseras och nå ut på en global marknad.

I beslut om investeringar väger företagen ofta in tillgång på kompetens och attraktiva miljöer för gränsöverskridande samarbeten i utveckling av innovativa lösningar, vilket är en fördel för Sverige.

För att skapa tillväxt i hela Sverige behöver företag i hela landet exportera. En stor del av de nya jobben skapas i små och medelstora företag i hela landet. Att dessa företag växer och internatio-

naliseras är därför avgörande för den svenska välfärden. Det regionala exportfrämjandet spelar en viktig roll i att stötta små och medelstora företag i denna utveckling. Regeringens ambition är att exporten i alla län stärks. Fler företag i hela landet ska exportera och fler spetskompetenser ska synliggöras internationellt där efterfrågan på svenskt kunande och svenska innovativa lösningar är stor.

Vissa näringar har större betydelse utanför storstadsregionerna än andra. Det gäller till exempel tillverkningsindustrin, gruvnäringen, skogsnäringen, besöksnäringen samt lantbruks- och livsmedelssektorn. Dessa näringar har särskilt stor betydelse för att nya arbetstillfällen uppstår i hela landet, inte minst på landsbygden. Regeringen genomför därför särskilda insatser för flera av dessa

näringsområden som också inkluderar internationalisering. En strategi för besöksnäringen utarbetas. Strategi och handlingsplaner för Smart industri har tagits fram. Ett nationellt skogsprogram har utarbetats och är i genomförandefasen. I livsmedelsstrategin ingår en satsning på livsmedellexporten och även på gastronomi som magnet för utländska besökare. Livsmedellexportfrämjandet sker under varumärket ”Try Swedish” och stöttar små och medelstora företag på utvalda marknader med särskilt stor potential. Inom handelspolitiken arbetar regeringen för att säkra marknadstillträdet för svenska företag och deras produkter och tjänster. En särskild insats avser att säkerställa produktgodkännanden på marknader utanför EU med särskilt stor potential för livsmedellexport.

En utvecklad export- och investeringsstrategi för jobb i hela landet med fokus på hållbarhet

I en alltmer global ekonomi finns inga täta skott mellan export, import, investeringar och människors rörlighet över gränser. För att export- och investeringsfrämjandet ska ge största möjliga nytta för företagande och sysselsättning i hela landet krävs även fortsättningsvis en samlad strategisk ansats. Mot bakgrund av nämnda utmaningar och förändringar i omvärlden, och efter en dialog med näringslivet, fackföreningsrörelsen, berörda myndigheter och regionala aktörer, utvecklas Sveriges exportstrategi för de kommande åren med fokus på ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Satsningen ska bidra till ökad tillväxt och fler jobb i hela landet. De utländska investeringarnas betydelse lyfts fram tydligare. Strategin ska bidra till målsättningen att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 i linje med regeringens handlingsplan 2018–2020.

Den utvecklade export- och investeringsstrategin bygger vidare på den strategi som beslutades år 2015. Hänsyn behöver tas till förändringar i omvärlden varför det kan vara befogat att enskilda insatser förstärks, anpassas eller upphör. Prioriteringar behöver göras för att maximera nyttan av exportfrämjandet. Fokus läggs därför på att stötta små och medelstora företags export samt på marknader med hög BNP, hög förväntad tillväxt eller höga trösklar för att ta sig in på marknaden.

Den utvecklade strategin ska främja ett mer konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv och underlätta för företag i hela landet att växa och nå ut på de globala marknaderna. Den ska bidra till fler högkvalitativa utländska investeringar i hela landet samt till regeringens målsättning och politik för att både glesbygd, landsbygd och större städer ska kunna utvecklas. Den tillväxt och de nya arbetstillfällena som uppstår till följd av Sveriges deltagande i den globala ekonomin får inte begränsas till storstadsregionerna. Hela Sverige ska exportera.

För Sverige är EU och dess inre marknad en hemmamarknad dit över 70 procent av exporten går och som över 80 procent av importen kommer ifrån. För svensk ekonomi och för svenska företag har den inre marknaden öppnat upp en rad möjligheter. Den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och personer har lett till fler jobb och starkare konkurrenskraft i Sverige. Utvecklandet av EU:s inre marknad för varor och tjänster har varit avgörande för svenska företag som en plattform för tillväxt. För regeringen är det därför viktigt att den inre marknaden fortsatt utvecklas och fördjupas. Regeringen har därför tagit fram prioriteringar för den nya lagstiftningsperioden 2019–2024.

Under det närmaste årtiondet förväntas den största delen av världens tillväxt ske på tillväxtmarknader utanför EU. Den globala marknaden blir därför allt vikti-

gare för den svenska exporten. En fördjupad och väl fungerande inre marknad inom EU erbjuder en plattform för svenska företags tillträde till dessa marknader, och även för målet att Sverige ska bli bäst i världen på att ta tillvara digitaliseringens möjligheter. Sverige ska därför fortsätta verka för att utveckla och stärka EU:s inre marknad samt att EU:s handelspolitik bidrar till att tullar sänks och andra handelshinder avvecklas samt underlättar för tjänstehandel och den digitala ekonomin. EU-reglerna behöver i möjligaste mån tillämpas på samma sätt i alla medlemsstater för att svenska företag ska kunna konkurrera på lika villkor.

Den utvecklade export- och investeringsstrategin är inte regeringens enda svar på de utmaningar som påverkar Sveriges konkurrenskraft, handel, klimat- och hållbarhetsarbete. Det arbetet sker löpande inom flera politikområden. Infrastruktur, forskning, utbildning, kompetensförsörjning, villkoren för entreprenörskap och innovation, tillgång till bostäder, energiförsörjning, miljö- och klimatanpassning är exempel på områden med stor betydelse för den internationella konkurrenskraften.

Omvärldens bild av Sverige lägger en grund för främjandet av våra ekonomiska och handelsrelaterade intressen. Sverige uppfattas som ett modernt, öppet, innovativt och demokratiskt land med god välfärd. Svenska produkter associeras

med hög kvalitet, innovation och hållbara lösningar i ett livscykel-perspektiv. Våra företag uppfattas överlag som pålitliga affärspartners och goda arbetsgivare. På senare år har Sverige fått allt större uppmärksamhet för dynamiska startup-miljöer, och det stora antalet nya tech-bolag som blivit ”enhörningar” och nått en värdering på minst 1 miljard dollar. Främjandet av det svenska näringslivets internationalisering inkluderar därför även främjandet av bilden av Sverige i utlandet utifrån kärnvärdena öppenhet, innovation, äkthet och omtänksamhet. Bilden av Sverige i utlandet skapas även av svenska lärosäten, forskningsinstitut och det svenska kulturlivet. Dessa har därför en stor potential i att bidra till att stärka varumärket Sverige och samtidigt ytterligare öka sin globala synlighet.

Det svenska varumärket är starkt men i utlandet är ofta Norden mer känt varför genomslaget kan bli större om vi agerar gemensamt med de nordiska grannländerna. Starka profilfrågor som jämställdhet, välfärdsstaten, klimat, miljö, teknologisk spets- och innovationskraft är gemensamma för hela Norden. Där det finns ett

mervärde av, och ett gemensamt intresse för, att agera nordiskt bör vi söka samarbete med våra nordiska grannländer också i främjandearbetet.

Team Sweden fortsätter vara en utgångspunkt i den utvecklade export- och investeringsstrategin. För statens del innebär det att samarbetet inom Regeringskansliet i främjandearbetet ska fortsätta att utvecklas och att alla statsråd, departement och myndigheter bidrar inom sina ansvarsområden. Stärkt samordning ger ett bättre resursutnyttjande och minskar risken för dubbelarbete och parallella strukturer.

Främjandet av näringslivets internationalisering ska fortsätta att genomsyras av en laganda där alla drar mot samma mål. Team Sweden fortsätter därför utvecklas som mötesplats mellan regering, myndigheter, näringsliv och fackföreningsrörelsen för samordning, erfarenhetsutbyte och kraftsamling av resurser. Formerna för samarbetet utvecklas löpande. Det regionala samarbetets betydelse för exportfrämjandet ska stärkas genom att knytas närmare Team Sweden. Under de gångna åren

har över tjugo länder besökts av Team Sweden-delegationer bestående av företag och myndigheter, ledda av statsministern, handelsministern eller näringsministern. Dessa delegationsresor fortsätter med fokus på länder, regioner eller städer med vilka Sverige bygger långsiktiga relationer och främjar konkreta affärsintressen för svenska företag.

De offentliga medel som satsas för näringslivets internationalisering ska användas kostnadseffektivt och där de gör störst nytta. Företagens behov ska vara vägledande. Effekttvärderingar ska ske regelmässigt och anpassningar göras när det är påkallat. De statligt finansierade exportfrämjande åtgärderna ska följas upp och analyseras. Näringslivets erfarenheter beaktas. Statsstödsreglerna ska respekteras. Statliga insatser ska syfta till att korrigera marknadsmisslyckanden rörande t.ex. handelshinder, exportkompetens, kunskap om export- och investeringsmarknader, systemlösningar, exportfinansiering samt dörröppning till kunder, agenter och beslutsfattare. Dubbleringar ska undvikas och samordningen förbättras.

Fem strategiska målsättningar

För att möta de nya utmaningarna i omvärlden som påverkar såväl förutsättningarna för global handel som skapar möjligheter för näringslivets internationalisering har fem strategiska målsättningar formulerats som ska vara vägledande för den utvecklade export- och investeringsstrategin:

- Sveriges export ska öka, både i absoluta tal och som andel av BNP
- Fler små och medelstora företag ska exportera
- Sverige ska vara pådrivande för en fri, hållbar och rättvis internationell handel
- Sveriges innovationsledarskap ska användas för att stärka näringslivets exportförmåga och internationella konkurrenskraft
- Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar, kompetens, talanger och besökare ska öka

De pågående insatserna som lanserades i exportstrategin 2015 har setts över och kompletteras med nya eller förstärkta insatser i syfte att bidra till de strategiska målsättningarna. Vikten av långsiktighet

i olika satsningar liksom nyttan för näringslivet har varit vägledande kriterier. Likaså att insatserna är uppföljningsbara och kan effektutvärderas. Genomförandet av insatserna ska bidra till upp-

fyllandet av Parisavtalet och de globala målen i Agenda 2030. För att tydliggöra hur insatserna i strategin länkas till de globala målen så anges det specifikt under varje mål.

1

Sveriges export ska öka, både i absoluta tal och som andel av BNP

Sveriges välstånd är beroende av vår export. Exporten är en viktig förutsättning för att människor ska kunna bo, leva och arbeta i hela landet och för utbyte av varor och tjänster. Svenska företag vill vara med i omställningen till ett hållbart samhälle, och exporten av varor och tjänster ger Sverige en unik möjlighet att bidra till välfärdsutveckling och att minska den globala miljöpåverkan med produkter och tjänster som genererar lägre utsläpp både vid produktion och användning. Många länder saknar Sveriges förutsättningar gällande både ekonomi och naturresurser att göra en lika snabb resa mot minskad miljöpåverkan men i jämförelse kan ett viktigt skifte understödjas.

Den samlade varu- och tjänsteexporten står för ca 47 procent

av Sveriges BNP. Fortfarande går 70 procent av exporten till EU:s inre marknad medan det är på tillväxtmarknaderna, framför allt i Asien, som den stora framtida tillväxten finns. För att kunna öka exporten är det därför viktigt att svenska företag i högre utsträckning även exporterar till marknader utanför Europa. Handeln drivs av näringslivet men staten kan ha en stödjande och marknadskompletterande roll. Det gäller till exempel vid efterfrågan på hållbara svenska systemlösningar där produkter och tjänster från den privata sektorn lutar sig mot ett ramverk satt av offentliga aktörer och regleringar som styr mot ökad hållbarhet.

Under åren efter finanskrisen växte exporten långsammare

än BNP medan den traditionellt varit en motor för tillväxten. En stor del av exporten sker i stora globala koncerner som säljer fordon, maskiner och andra kapital- och insatsvaror. Dessa har många små och medelstora företag som underleverantörer i alla delar av Sverige. Verkstadsindustrin dominerar exporten men skogsnäringen ger störst nettoöverskott i utrikeshandeln.

Den offentliga sektorn står i Sverige för en mycket stor andel av BNP. Det är viktigt att även myndigheter, regioner och kommuner kan bidra i exportfrämjandet. Det är något som företagen efterfrågar och den offentliga sektorn visat intresse för om rätt förutsättningar finns.

Insatserna under detta mål bidrar särskilt till följande globala mål:

Robotar är en del av monteringsprocessen i Volvo Cars motorfabrik i Skövde. Genom att ställa om till förnybar värme blev tillverkningsanläggningen klimatneutral 2018.

"Dome of visions" öppnade under 2018 på Lindholmen i Göteborg. Den kupolformade byggnaden fungerar bland annat som mötesplats för samtal kring hållbarhet.

■ Den gemensamma samarbetsstrukturen ”Team Sweden” som syftar till att stödja näringslivets internationalisering utvecklas. Regionala aktörers deltagande i Team Sweden-arbetet välkomnas. Dialogen med näringslivet om prioriteringarna i främjandet samt utformningen av enskilda insatser fördjupas.

■ Arbetet med att vinna stora strategiska affärer vässas ytterligare. I exportstrategin påbörjades ett fokuserat arbete inom Team Sweden för att vinna utvalda upphandlingar av särskild betydelse för svensk export, särskilt på tillväxtmarknaderna. Flertalet rör infrastrukturprojekt där svenska lösningar bidrar till att öka investeringarnas ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarhet.

■ Satsningar för att exportera innovativa och hållbara produkter och lösningar ska fortsätta öka. Särskilt fokus ska ges till att främja investeringar i och export av hållbara svenska lösningar samt stora strategiska affärer i linje med relevanta teman för regeringens samverkansprogram. Arbetet med att genomföra regeringens samverkansprogram ska stärka företagets konkurrenskraft inom de prioriterade områdena och på så sätt stärka deras förutsättningar för att vinna stora strategiska affärer.

■ Regeringen anser att Sverige bör driva på för att de internationella och europeiska regelverken för bl.a. exportkrediter och annan

offentlig handelsfinansiering bidrar till hållbarhet och uppfyllandet av Parisavtalet. Export av grön och klimatsmart teknik kan utöver att bidra till minskade klimatutsläpp dessutom bidra till att stärka svensk konkurrenskraft. Regeringen avser att ge Exportkreditnämnden i uppdrag att tillsammans med AB Svensk Exportkredit se över hur det svenska och internationella exportfinansieringssystemet ska bidra till tydlig omställning och kraftigt minskade utsläpp av växthusgaser. Uppdraget ska beskriva hur förslagen påverkar svenska företags konkurrenskraft, risken för koldioxidläckage och den långsiktiga påverkan på de globala utsläppen. Verksamheten och kreditgivningen ska anpassas för att vara i linje i med Parisavtalet och inte skapa inlåsnings i fossilberoende. Detta görs bl.a. genom att senast 2022 upphöra med de svenska exportkrediterna till investeringar för prospektering och utvinning av fossila bränslen. Svenska exportkrediter ska bli mer transparenta.

■ Fler utländska totalentreprenörer för större infrastrukturprojekt (EPC) ska fås att välja svenska underleverantörer. Många svenska företag säljer lösningar som bidrar till t.ex. smarta städer, vilket ger stor potential till hållbara lösningar trots den snabba urbaniseringen i tillväxtländer. Det finns ett fåtal svenska totalentreprenörer som erbjuder samlade paketslösningar men det behövs fler. Därför görs en satsning mot inter-

nationella totalentreprenörer i syfte att positionera konkurrenskraftiga svenska erbjudanden.

■ Möjligheterna att finansiera tekniska förstudier och andra projektunderstödjande insatser förstärks i syfte att göra fler hållbara infrastrukturprojekt färdiga för finansiering.

■ Teknisk kompetens, utbildningar och svenskt systemkunnande är högt efterfrågade i samband med investeringar i hållbara projekt i utvecklingsländer. Möjligheterna för att kunna erbjuda kunder eller andra relevanta aktörer kapacitetssuppleggning i samband med hållbara och kvalitetssäkra infrastrukturprojekt undersöks.

■ Regeringens vision är att all upphandling som genereras av svenskt bistånd normalt ska innehålla hållbarhetskrav senast år 2030. Sverige ska också driva på för att stärka krav på hållbarhet införs i upphandlingar inom internationella organisationer med svensk finansiering. I detta ingår såväl intensifierat arbete för att säkra ett multilateralt regelverk som stödjer detta, som kapacitetssuppleggning hos våra samarbetsländer. Att tillämpa hållbarhet ur ett livscykelperspektiv gynnar köparna och långsiktigt den hållbara globala utvecklingen och är något som den svenska resursbasen kan leverera.

■ Svenska företag som vill etablera sig på nya marknader eller konkurrera om stora kontrakt ska i större utsträckning få stöd på plats. Den svenska närvaron på tillväxtmarknaderna utökas genom personalförstärkningar vid utvalda ambassader.

■ Kapaciteten att ta emot inkommande besök till Sverige av utländska ministrar och företagsdelegationer stärks. Dessa besök är en angelägenhet för samtliga statsråd och har en minst lika hög potential att främja svenska affärsintressen som utgående företagsdelegationer. Genom besöken kan Sverige som ledande innovationsland med svenska hållbara lösningar och investeringsmöjligheter i hela landet visas upp. Samverkan mellan nationellt och regionalt främjandearbete stärks.

■ Projektet i Sveriges exportstrategi för att brygga över från en relation präglad av utvecklings-samarbete till en handelsrelation breddas från de fem ursprungliga pilotländerna och övergår till ett arbetssätt som omfattar samtliga länder som återfinns på OECD-DAC:s lista över biståndsländer. Identifiering av synergier mellan utvecklingssamarbete, främjande och handel görs till ett nyckeluppdrag för berörda ambassader.

■ Främjandet gentemot upphandlingar finansierade genom FN, Världsbanken och andra internationella organisationer fortsätter. Svenska företags deltagande i dessa upphandlingar ska öka.

■ Stödet till standardiseringsorganisationer fortsätter. Standarder underlättar handel genom att

minska informations- och anpassningskostnader för företag och ge större förutsägbarhet i handeln. Stödet inriktas i högre grad på standardiseringsprojekt som gynnar kvinnors företagande och ekonomiska egenmakt.

■ Som uppföljning till Sveriges deltagande vid Hannovermässan som partnerland 2019, görs en särskild satsning för att möjliggöra deltagande även 2020. Mässan är världens största industrimässa och en viktig plattform för såväl Sverige som svenskt näringsliv.

■ Den svenska paviljongen vid världsutställningen i Dubai 2020–21 utnyttjas för att i samverkan med näringslivet visa upp svenska hållbara samhällslösningar och produkter.

2

Fler små och medelstora företag ska exportera

En stor del av de nya jobben skapas i små och medelstora företag i hela landet. Att dessa företag växer och internationaliseras är därför avgörande för den svenska välfärden. Utvecklingen av globala värdekedjor gör det ännu viktigare för mindre företag att ta del av den globala ekonomin. Att ta steget ut på den internationella marknaden kan innebära kostnader och risker för ett enskilt företag. Det statliga exportfrämjandet har en roll för att stödja dessa företag oberoende av var i landet och i vilken bransch de befinner sig i. Mångfald i arbetskraften har betydelse för internationaliseringen av svenska företag. Många utrikes födda företagare har nätverk, kontakter och kunskap i sina hemländer. Dessa utgör en resurs för

exportsatsningar och bör tas tillvara.

Digitaliseringen i form av bland annat e-handel, elektroniska betalningar och e-förvaltningslösningar öppnar nya möjligheter för små företag att med rätt produkt sälja på en global marknad. Stödet behövs i ett tidigt skede av utvecklings- och affärsutvecklingsprocessen, så att de kan etableras som exportörer på lång sikt. En första affär är ofta viktig som referens för fortsättningen.

Det regionala exportfrämjandet är särskilt viktigt för små och medelstora företag i hela landet. Var i landet företaget ligger ska inte vara avgörande för det offentliga stödet. Genom att öka samarbetet

mellan aktörerna inom regional exportsamverkan kan de mindre företagens internationaliseringsbehov bättre mötas.

De små och medelstora företag som ofta kallas ”startups” eller ”born globals” då de adresserar en internationell marknad från dag ett, har bidragit till att Sverige uppmärksammas som ett särskilt innovativt land. Entreprenörskapsandan som byggt innovativa små globala företag, och som bidrar till hållbara lösningar på samhällsutmaningar, attraherar idag även entreprenörer från hela världen att etablera sig i Sverige. För att fortsatt värna Sveriges internationella konkurrenskraft behöver svenska företag goda förutsättningar för att locka och behålla eftertraktad internationell kompetens.

Insatserna under detta mål bidrar särskilt till följande globala mål:

- Satsningen på regionala exportcentrum utvecklas. De samverkande statliga aktörerna ges i uppdrag att ta fram gemensamma erbjudanden till små och medelstora företag, och sätta mål för i vilken mån de lyckas hjälpa företagen i länet att utveckla sin export. Regionala och lokala aktörer inbjuds att medverka på frivillig basis. Regionala exportcentrum har etablerats i samtliga län. Fokus har hittills legat på att etablera en samverkan som underlättar för små och medelstora företag att hitta rätt aktör med sina frågor och problem, både i direktkontakt och digitalt.
- Den samordnande nationella myndigheten för regionala exportcentrum bör inleda en dialog med lokala och regionala aktörer om att utveckla ett regionalt strategiskt arbete.
- Kommunikationsinsatser riktas till små och medelstora företag för att informera om nya frihandelsavtal och andra handelspolitiska förändringar som kan påverka deras exportmöjligheter.
- Satsningar fortsätter för att stödja små och medelstora företags förberedelser till internationalisering, under förutsättning att medfinansiering sker från det sökande företaget.
- En särskild satsning på startup- och scaleupföretag med klimat- och miljövänliga lösningar ("cleantech" och "sustaintech") i samverkan med inkubatorer och science parks genomförs.
- Insatser görs för att bredda deltagandet i företagsdelegationer, inklusive Team Sweden-delegationer, till fler små och medelstora företag i fler branscher samt startup- och scaleupföretag.
- En strategisk plan tas fram i dialog med näringslivet för vilka större internationella affärsmässor som Sverige ska prioritera för gemensam närvaro inom Team Sweden.
- Satsningarna fortsätter på ökad svensk livsmedellexport. Livsmedelsföretag är ofta små eller medelstora och återfinns i hela landet. Sverige är känt för sunda och säkra livsmedel med ett lågt klimatavtryck. Genom livsmedellexporten stärks potentialen för det svenska lantbruket vilket i sin tur stärker särskilt landsbygden.
- Möjligheten ses över att stärka den svenska närvaron på Nordamerikas västkust för att särskilt bredda och fördjupa kontaktytorna rörande IT, AI och framtidens teknologier samt stötta svenska små och medelstora företag med kontakter inom bland annat IT-industrin och kulturella och kreativa näringar som data-spel, film och musik.

3

Sverige ska vara pådrivande för en fri, hållbar och rättvis internationell handel

Globaliseringen har möjliggjort att världshandeln har fördubblats sedan 1990. Ungefär en miljard människor har lyfts ur extrem fattigdom under loppet av några årtionden. Internationell handel har spelat en viktig roll i denna utveckling. För Sverige har globaliseringen bidragit till tillväxt och jobb, och vårt välbefinnande är beroende av våra företags möjligheter att bedriva handel inom EU och globalt.

EU är en viktig marknad för Sverige och har en direkt och stor påverkan på Sveriges internationella konkurrenskraft. Arbetet för att stärka handeln på EU:s inre marknad behöver ständigt utvecklas och anpassas till nya förutsättningar samtidigt som existerande regelverk också måste

efterlevas. Studier visar att det finns betydande effektivitetsvinster, motsvarande 600 miljarder euro, om reglerna på den inre marknaden upprätthålls och omsätts bättre i praktiken.

Handelns betydelse för genomförandet av Agenda 2030, de globala målen och Parisavtalet blir alltmer framträdande. Förutom att bidra till ekonomisk utveckling kan handel exempelvis bidra till att göra miljösmart och fossilfri teknik mer tillgänglig och till att förbättra den globala hälsan genom att lyfta handelshinder för exempelvis läkemedel. Det är angeläget att handelspolitiken även i ännu högre grad bidrar till en positiv utsläppsutveckling såväl nationellt som internationellt, inte minst genom att främja spridning av

utsläppminskande teknik och tjänster för att nå utsläppsmålen i Parisavtalet och hållbarhetsmålen. Sverige avser i WTO-förhandlingar driva på för att generellt avskaffa tullar och handelshinder inklusive för klimatvänliga varor, tjänster och teknik, så att dessa kan bidra till att öka takten i klimatomställningen.

Handel och öppna marknader har historiskt gått hand i hand med bättre ekonomisk utveckling vilket skapat nya möjligheter för anställda, konsumenter och företag samt bidragit till att lyfta miljoner människor ur fattigdom. Relativt öppna ekonomier växer snabbare än relativt stängda. Löne- och arbetsvillkor är generellt bättre i företag som deltar i världshandeln än i de som inte gör det. Samtidigt

Insatserna under detta mål bidrar särskilt till följande globala mål:

ifrågasätts fördelarna med frihandel och den fria rörligheten alltmär. USA:s handelspolitik, Storbritanniens förväntade utträde ur EU och Kinas växande roll påverkar svenska företags handel samt det multilaterala handelsregelverket. Handelskonflikter har tilltagit i omvärlden och det multilaterala handelssystemets funktion är satt

under press. För att möjliggöra en fortsatt stark utrikeshandel, med positiva effekter på ekonomin som helhet, verkar regeringen för en öppen och fri internationell handel och främjar användningen och utvecklingen av internationella standarder i linje med Parisavtalet och Agenda 2030. Detta går hand i hand med en ansvarsfull globali-

sering som tar hänsyn till miljö, klimat, social trygghet, anständiga arbetsvillkor, hälsa samt djurväl-färd. Sverige ska ha en nära dialog med näringslivet i handelspolitiska frågor och uppmuntra till konkreta inspel i WTO:s förhandlings-arbete. En feministisk handels-politik innebär att den ska tjäna kvinnor och män lika väl.

Insatser

■ I syfte att stärka EU:s globala konkurrenskraft och handelssamarbetet inom unionen vill regeringen att den inre marknaden ska vara en huvudprioritering under kommande år. Regeringen har tagit fram prioriteringar för den inre marknaden.

■ Sverige ska vara pådrivande för att stärka och modernisera WTO t.ex. genom att presentera analyser och policyförslag i samverkan med likasinnade länder. För Sverige som ett handelsberoende land är en regelbaserad, fri och rättvis multilateral världshandel en viktig förutsättning. WTO är det främsta forumet för att arbeta mot en sådan ordning, men för att vara relevant i en föränderlig värld är det viktigt att organisationen reformeras och moderniseras.

■ Sverige ska arbeta för ett ambitiöst resultat i WTO-förhandlingarna om e-handel. Detsamma gäller i EU:s frihandelsavtal. Globala regler för e-handel ökar förutsägbarheten och underlättar för före-

tag och konsumenter att dra nytta av de möjligheter som den digitala handeln erbjuder. Sådana regler skapar också bättre förutsättningar för företag i utvecklingsländer att delta i globala värdekedjor.

■ OECD ska värnas och regeringen kommer därför ta fram en strategi för OECD-arbetet. Analyser från OECD har hög relevans för utvecklingen av svensk politik samt förvaltar och utvecklar viktiga standarder och initiativ. Regeringen tar ett nytt samlat och strategiskt grepp kring OECD-arbetet för att bemöta nya utmaningar inom organisationen som utvidgning, styrformer och budget-åtsamling samt digitalisering och behovet av sektoröverskridande och multilaterala lösningar.

■ Handels betydelse för genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet blir allt mer framträdande. Ett arbete inleds för att lyfta hållbarhetsdimensionen som utgångspunkt för nya frihandelsförhandlingar. Sverige ska verka

för fler djupa och breda frihandelsavtal mellan EU och tredje part, att dessa tar hänsyn till miljö och hållbarhet, inklusive Parisavtalet. Sverige ska agera för att klimatsmarta svenska lösningar ges bästa förutsättningar på andra marknader.

■ Sverige ska inom ramen för bland annat EU och OECD lyfta hur de internationella och europeiska regelverken för bl.a. exportkrediter och annan offentlig handelsfinansiering ska bidra till att nå de globala målen för hållbar utveckling och uppfyllandet av Parisavtalet. Gemensamma spelregler ger förutsägbara och likvärdiga villkor för exportföretagen i alla medverkande länder.

■ Regeringen fortsätter arbeta för att svenska intressen prioriteras i förhandlingar om Storbritanniens utträde ur EU och att den nära handelsrelationen med Storbritannien vidmakthålls. Landet är en av Sveriges allra viktigaste handelspartners.

4

Sveriges innovationsledarskap ska användas för att stärka näringslivets exportförmåga och internationella konkurrenskraft

I en tid av stora samhällsutmaningar och behov av snabb omställning till ett mer hållbart och inkluderande välfärdssamhälle behöver Sverige använda sin position som ett ledande innovationsland för att attrahera samarbeten och investeringar som långsiktigt förstärker Sveriges konkurrenskraft och svensk exports kapacitet att växa på nya marknader.

Idag sker produktionen i ökande omfattning i globala värdekedjor där utvecklingen går mot ett allt högre kunskapsinnehåll i varor, tjänster och tillverkningsprocesser, vilket ökar graden av global specialisering. För att svenska företag ska kunna behålla sin position och kliva upp i de globala värdekedjorna krävs samarbeten

med internationellt ledande forsknings- och innovationsmiljöer och en förmåga att attrahera internationell spetskompetens och investeringar. Genom internationellt innovationssamarbete kan hållbara lösningar utvecklas och bidra till att uppfylla Agenda 2030 och de globala målen samtidigt som marknadstillträde för svenska företag underlättas.

Rätt nyttjat ger Sveriges starka varumärke som framstående innovationsland stora möjligheter till att utveckla strategiskt betydelsefulla relationer och innovationssamarbeten mellan företag, forskningsinstitut och lärosäten på viktiga marknader i andra länder. På så sätt skapas goda förutsättningar för att Sverige ska bibehålla sin internationellt konkurrenskraftiga innovationskraft och produktion. I syfte att stärka och utveckla strategiska internationella innovationssamarbeten på viktiga marknader har Sverige därför slutit bilaterala innovationspartnerskap med strategiskt viktiga länder som Frankrike, Indien och Tyskland. Sedan tidigare finns ett strategiskt partnerskap med Brasilien.

Regeringen har inrättat innovations- och forskningskontor vid ambassaderna i Brasilien, Indien, Japan, Kina, Sydkorea och USA. Verksamheten syftar till att stärka Sverige som en attraktiv ledande kunskaps- och innovationsnation för att locka investeringar, kompetens och samarbeten. Kontoren ska

Insatserna under detta mål bidrar särskilt till följande globala mål:

bedriva långsiktigt och strategiskt främjande av forskning, innovation och högre utbildning och bidra till att förstärka globala kopplingar till för Sverige viktiga internationella miljöer.

Regeringens samverkansprogram syftar till att kraftsamla för att stärka Sveriges globala innovations- och konkurrenskraft och möta samhällsutmaningarna genom samverkan mellan näringsliv, akademi och den offentliga

sektorn. Samverkansprogrammets teman för mandatperioden 2019–2022 är näringslivets digitala strukturomvandling, hälsa och life science, näringslivets klimatomställning samt kompetensförsörjning och livslångt lärande.

Insatser

■ Regeringens samverkansprogram får en internationell dimension. Syftet är att underlätta internationellt innovationssamarbete på relevanta marknader som långsiktigt stödjer svenska företags marknadstillträde, stärker deras position i globala värdekedjor samt ökar Sveriges attraktionskraft för investeringar och spetskompetens.

■ Samverkan kring och marknadsföringen av internationellt konkurrenskraftiga testbäddar och storskaliga forskningsanläggningar som ESS och MAX IV i Lund fortsätter inom ramen för investerings- och Sverigefrämjandet.

■ Som ett led i regeringens kommande life science-strategi ska Sverige positioneras och marknadsföras som ett förstahandsval för globala aktörer vad gäller etableringar, investeringar och forsknings- och innovationssamarbeten inom life science-sektorn inklusive området precisionsmedicin.

■ För att Sveriges innovationsledarskap ska förbli starkt integreras kunskap om och hantering av immateriella tillgångar i handelsfrämjande insatser.

5

Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar, kompetens, talanger och besökare ska öka

Hälften av den svenska exporten kommer från utlandsägda företag som investerat i Sverige och nästan hälften av de privata investeringarna inom forskning och utveckling görs av utlandsägda företag. Sveriges attraktionskraft för avancerad produktion med innovativa metoder ökar med tilltagande digitalisering, regionalisering av globala värdekedjor och stigande kundkrav på hållbarhet. Universitet och högskolor spelar en viktig roll inte minst för att rekrytera utländska forskare, i synnerhet unga forskare tidigt i karriären, i ökad utsträckning till Sverige. Utredningen av investeringsfrämjandet³ lyfter fram utländska investeringars växande betydelse för tillväxt och jobb i Sverige. I utredningen finns ett antal förslag som syftar till att stärka inves-

teringsfrämjandet och öka Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar. Ett nära samspel behövs mellan aktörer på nationell, regional och lokal nivå i kontakterna med utländska investerare. Stor potential finns i att i ökad utsträckning främja expansion av högkvalitativa verksamheter som redan finns i Sverige, i synnerhet av strategiskt viktiga företag i lands- och glesbygd.

Globaliseringen och digitaliseringen har ändrat förutsättningarna för hur företag växer och har möjliggjort för företag, små såväl som stora, att adressera en global marknad. Ett av de största hindren idag för att kunna ta tillvara denna möjlighet och säkerställa att tillväxten i form av arbetstillfällen sker i Sverige är tillgången på

rätt kompetens. Även internationella medarbetares kulturella kapital har blivit avgörande för affärer. Detta har bidragit till en global arbetsmarknad där personer med efterfrågad kompetens kan välja var de vill bo, arbeta och vidareutbilda sig, vilket ökat konkurrensen om den bästa arbetskraften. Sverige är ett attraktivt land att bo och arbeta i, men behöver marknadsföra sig bättre och förbättra förutsättningarna för en snabb och inkluderande etablering. Risken för utvisning på grund av arbetsgivares obetydliga missstag bör minskas om Sverige ska kunna attrahera och behålla internationell kompetens.

Turismens exportvärde växer. Det internationella resandet ökar stadigt. Enligt FN:s organ

Insatserna under detta mål bidrar särskilt till följande globala mål:

3) Effektivt investeringsfrämjande för hela Sverige (SOU 2019:21) och delbetänkande Bättre kommunikation för fler investeringar (SOU 2018:56)

Svensk naturturism med unika boendekoncept lockar turister från hela världen.

för turismfrågor, UNWTO, är turismsektorn den tredje största exportsektorn i världen och den globala turismen väntas öka stadigt. Antalet utländska övernattningar i Sverige har sedan 2014 ökat med 26 procent. Utländska turister konsumerade 2018 för totalt 144 miljarder kronor. Turismens exportvärde har sedan 2000 ökat med 255 procent. Andelen turism i relation till den totala exporten har under de senaste fem åren ökat från 4,9 procent (2013) till 6,4 procent (2018). Den internationella marknaden för svensk

besöksnäring har därför stor potential och bidrar till att skapa tillväxt och jobb i hela landet.

För en hållbar tillväxt bör utländska resenärer upptäcka hela Sverige, konsumera och resa hållbart, stanna längre och upptäcka mer under sin vistelse. Sveriges fortsatta och stärkta hållbarhetsprofil kan ge viktiga konkurrensfördelar. Från norr till söder finns bl.a. samtidskultur och kulturarv, unik natur och storstadsliv, nya såväl som traditionella evenemang som bidrar till den samlade Sverige-

bilden och attraherar viktiga målgrupper.

För att svensk turism och besöksnäring ska fortsätta utvecklas behövs en kvalitativ utveckling av å ena sidan nya och befintliga destinationer och å andra sidan en förstärkning av marknadsföringsinsatserna. Regeringens kommande strategi för en hållbar turism och växande besöksnäring 2020–2030 ska vara en plattform för satsningar på att tillvarata besöksnäringens potential.

Insatser

■ Främjandet av utländska investeringar fokuseras på investeringar med särskilt hög potential och kvalitet att tillföra nya arbetstillfällen, kapital, kunskaper eller nya marknader i hela landet. Marknadsföringen av Sverige som en modern ekonomi och ett attraktivt investeringsland samt för arbetskraft med särskilt efterfrågad kompetens att verka i, förstärks genom ett varumärkesarbete med ökat fokus på innovation och hållbarhet.

■ Investeringsfrämjande verksamhet på regional nivå lyfts fram i den kommande strategin för regional tillväxt.

■ En systematisk uppföljning av företag som genomfört investeringar i Sverige görs i syfte att främja följdinvesteringar. Fokus ska ligga på bolag som är särskilt viktiga som arbetsgivare eller innovationspartner i det aktuella länet och ska väljas ut i samarbete med regionala aktörer. Uppföljningen ger också en bild av vilka problem som kan ha uppstått efter etableringen. Genom att ta vara på dessa erfarenheter ökar möjligheterna att förbättra investeringsfrämjandet för framtiden. Insatserna tar tillvara arbetet inom Smart industri-strategin.

■ En satsning på ett acceleratorprogram görs för att locka utländska talanger och entreprenörer i internationella startup- och scaleupföretag till Sverige utifrån

en tydligare internationell marknadsföring av Sverige som kunskaps- och startupnation.

■ Team Sweden-delegationerna utnyttjas i högre grad för möten med utländska företag som har investerat eller visat intresse av att investera i Sverige.

■ Ambassader och generalkonsulat i utvalda länder involveras mer aktivt i investeringsfrämjandet.

■ Möjligheterna undersöks att inrätta en gemensam stödfunktion för internationell kompetens i samverkan med utvalda kommuner. Syftet är att, efter modell från andra nordiska länder, bistå med praktiska frågor rörande etableringen i Sverige.

■ Sverige har ett generellt system för arbetskraftsinvandring som inte gör skillnad mellan hög- och lågkvalificerade i tillståndsprouesen. I vissa sektorer finns det ett växande behov av arbetskraft med särskilda kompetenser. Därför tas initiativ för att ytterligare främja Sveriges attraktionskraft bland spetskompetens i utlandet, bland annat genom att utreda införandet av ett särskilt uppehållstillstånd för högkvalificerad arbetskraft som vill söka jobb eller starta företag.

■ Byggandet av ett varumärke för svensk design och andra kulturella och kreativa näringar ("Swedish Design Moves") breddas till flera näringar och ges ökat fokus på hållbara material.

■ Utvecklingen av svenska besöksmål och marknadsföringen av Sverige som en attraktiv turistnation utomlands prioriteras, bland annat vad gäller naturturism. Stöd till turism- och besöksnäringst företag utvecklas inom ramen för regional exportsamverkan.

Produktion: Springtime-Intellecta
Foto: Carina Winelid (Omslag)
Kristian Pohl (s. 1)
Per Pixel Petersson/imagebank.sweden.se (s. 2–3)
Patricia Mellin/Business Sweden (s. 4)
Jonas Wömpner/Business Sweden (s. 4)
Per Pixel Petersson/imagebank.sweden.se (s. 4)
Asaf Kliger/imagebank.sweden.se (s. 7)
Simon Paulin/imagebank.sweden.se (s. 12)
Tina Stafrén/imagebank.sweden.se (s. 12)
Sofia Sabel/imagebank.sweden.se (s. 12)
Adam Ihse/TT (s. 20)
Shutterstock/TT (omslagets insida, 10, 19, 20, 23, 25, 27, 29, 30)

Regeringskansliet

Växel: 08-405 10 00

Besöksadress: Mäster Samuelsgatan 70
Stockholm